

Længdesnit i museumsfløjen og plan af hele bygningen med museum til højre og bolig til venstre. Mål 1:200.
1, indgang. 2, malerisal. 3, akvarelsal. 4, boilerum.
5, gårdhave. 6, overdækket forbindelsesgang. 7, gæsterum. 8, garderobe. 9, bad og toilet. 10, spisekøkken.
11, opholdsstue. 12, soverum.

Summary

Jens Nielsen's Museum at Holstebro

In June 1971, a new Arts Museum was inaugurated in Holstebro at the expense of the City Authorities, destined for the pictures of the painter Jens Nielsen. The museum consists of three comparatively isolated rooms of enclosed character without any windows. There is no disturbance from outside. All the light comes from the top through specially designed conical, screened toplights and a circular opening in the flat roof – a design which succeeds in giving the two main rooms of the building an approximately even daylight intensity throughout. The walls are never exposed to direct sunshine, yet the daylight is always utilised to the full. By staggering the floor level as between the different rooms, one of the rooms has high walls and is, with its aristocratic proportions, reminiscent of Italian monasteries. In this museum room, which is architecturally unique in this country, are eight paintings, placed on rough-cast white-washed brickwalls.

The main room is flanked by a room for paintings and one for aquarells which are, respectively, about 2 metres higher and lower but have the same appointment as the main room.

Connection between all the three rooms is provided by a ramp along the side which leads from the almost too modest entrance of the museum down to the high room as well as to the basement rooms with aquarelles and lithographs, displayed in artificial light. The walls along the ramp are not used for paintings because the sighting distance is too short and because it was desired to let the interior itself, with its strongly featured wall spaces and areas, appear as an important piece of art in its own right – without however letting the building in any way obtrude over the pictures on display.

Zusammenfassung

Jens Niensens Museum in Holstebro

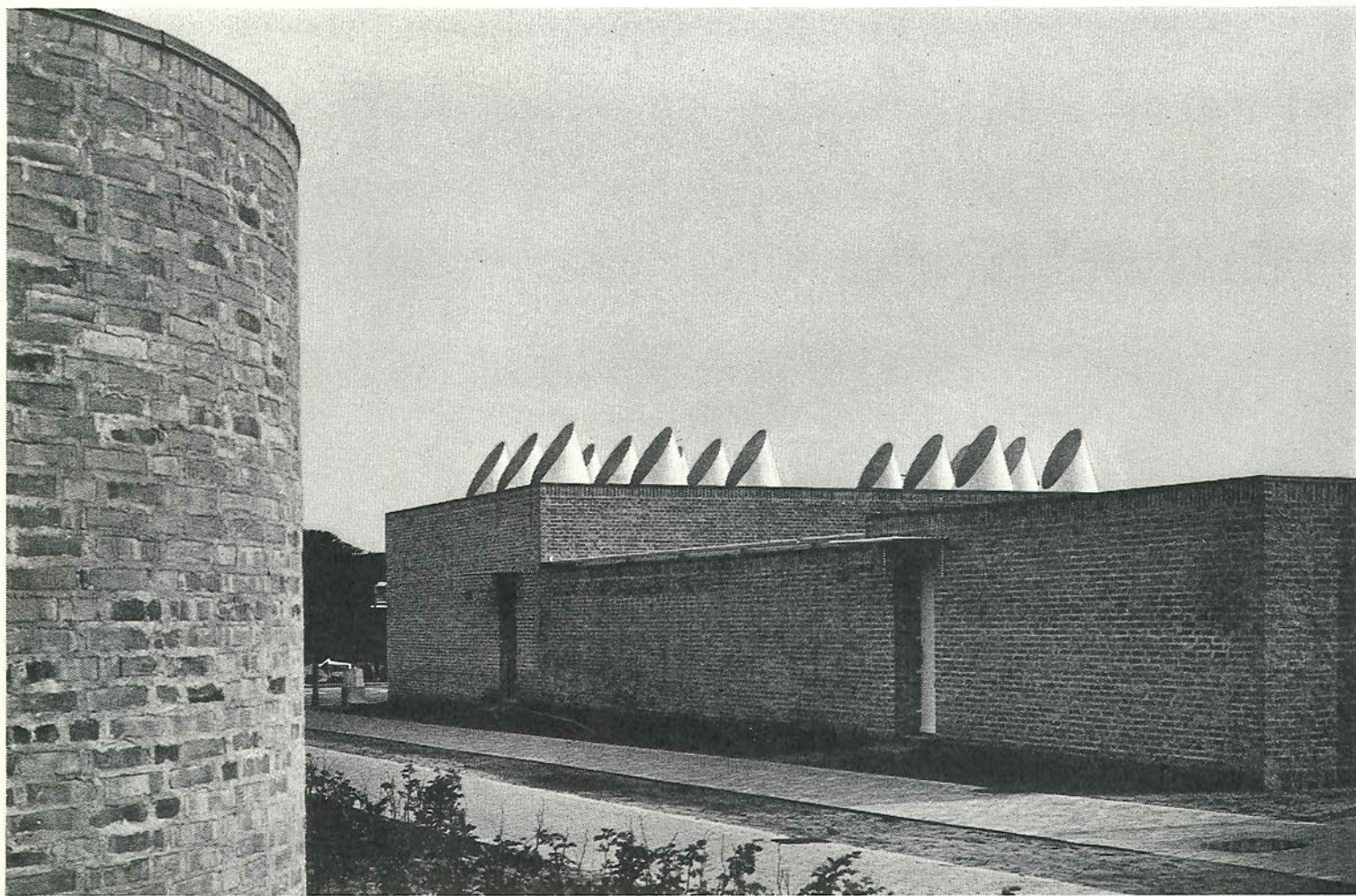
Im Jahre 1971 wurde in Holstebro auf Kosten der Stadtverwaltung ein neues Kunstmuseum für die Bilder des Malers Jens Nielsen eingeweiht. Das Museum besteht aus drei verhältnismässig isolierten Räumen geschlossenen Charakters, ohne jegliche Fenster. Nichts kann von aussen her stören. Tageslicht kann nur von oben her einfallen, und zwar durch eine besondere, kegelförmige Konstruktion mit Schirmen und einer kreisrunden Öffnung auf bzw. in dem flachen Dach – eine Konstruktion, die dem Tageslicht etwa die gleiche Stärke in den weiten Haupträumen des Gebäudes verleiht. Niemals werden die Wände von direkter Sonne getroffen, jedoch wird das Tageslicht zu jeder Zeit intensiv ausgenutzt. Durch Verschiebung der Fussbodenhöhe zwischen den verschiedenen Räumen erhält man einen Saal mit hohen Wänden, der in seiner aristokratischen Proportionierung an italienische Klöster erinnert.

Beiderseits befinden sich auf 2 m höherer bzw. niedrigerer Bodenhöhe ein Saal für Gemälde und ein Saal für Aquarelle, die ebenso ausgestattet sind wie der oben genannte höhere Saal.

Die Verbindung zwischen allen drei Sälen wird durch eine seitliche Rampe vermittelt, die von dem fast zu bescheidenen Eingang des Museums zu dem grossen Saal sowie zu dem im Keller befindlichen Saal führt, wo Aquarelle und Steindrucke in künstlichem Licht ausgestellt sind. Die Wände der Rampe sind nicht mit Bildern behängt, und zwar erstens weil der Besichtigungsabstand zu klein ist und zweitens, um das Innere des Saales als ein bedeutendes Kunstwerk in sich selbst durch seine charaktervollen Wandflächen wirken zu lassen – eine Wirkung, die übrigens in keiner Weise die ausgestellten Bilder beeinträchtigt.

■ Longitudinal section in the museum wing, and plan of the whole complex with museum to the right and dwelling to the left. 1:200.

1, entrance. 2, paintings. 3, aquarelles. 4, boiler room. 5, patio. 6, covered passage. 7, guest room. 8, cloak room. 9, bathroom and toilet. 10, dining kitchen. 11, lounge. 12, bedroom.



FOTOS: THOMAS PEDERSEN OG POUL PEDERSEN

Jens Nielsens museum i Holstebro

Arkitekter: Inger og Johannes Exner, MAA

Der findes i Nationalmuseet i Diokletians Termer i Rom et Rum, der utvivlsomt vil være Læseren bekendt. Det indeholder fire Kostbarheder: den Ludovisi'ske Hera, den saakaldte Ludovisi'ske Trone, et Arkaisk Kolossalhoved og en Sovende Erinye. Omkring disse fire Skulpturer staar enkle, pudsede Vægge, og intet udefra forstyrrende berører Opmærksomheden, – faa og sjældent fremragende Ting, hvori man uden paatrængende ydre Vanskelighed kan fordybe sig, – en forbilledlig Maalsætning for ethvert Kunstmuseum.

Moderne Kunstmuseer i Danmark er af højst forskellig Udformning i Henseende til Bygning, men fælles for dem alle er – med en enkelt Undtagelse –, at de ikke tilgodeser noget Behov for Iagttagelseskoncentration.

Let og ubesværet flakker Blikket hen over et Dusin Malerier, tre-fire Skulpturer, et helt Møbelsæt og en Gaardsplads med Fontæne og Blomster, – blot en Hoveddrejning, og endnu flere Numre trænger sig paa een Gang paa. Eller: bedst som et stærkt kunstnerisk Indtryk er fæstnet i Bevidstheden, staar der foran én et vældigt Pragtstykke af en Træstamme, en hel Park med femten Skulpturer og Øresund

bagude, – et Hus i Splid med sig selv. Man gør en afvekslingsrig Promenade, overvældes især af Vorherres Natur og bliver forstyrret i sit øjeblikkelige Samvær med Kunst. Nylig er den Skik blevet almindelig at bygge store Museums-Malerisale og garnere dem med isoleret opstillede Vægge hér og dér i Salen, med en sælsom Løbenrundt til Følge, – var der noget paa den anden Side? og fik man det set? Arkitekten gør et prægtigt Rum, Museumschefen ændrer det til en Labyrinth, og Museums-gæsten er kvalt af Uro endnu før han skal til at gøre sig et stort Øjeblik.

I Juni 1971 blev et nyt Kunstmuseum indviet i Holstebro, bekostet af Byen og opført til Maleren Jens Nielsens Billeder. Det bestaar af tre forholdsvis isolerede Rum af tillukket Karakter, uden Vinduer af nogen Art. Intet udefra forstyrrer. Alt Lys er ovenfra efter en særlig kegleformet Konstruktion med Skærm og cirkelrundt Øje henholdsvis paa og i det flade Tag, en Konstruktion der giver Dagslyset den samme Styrke omtrent overalt i Bygningens to Hovedrum, – og aldrig er der direkte Sol inden for Murene, men altid til det yderste en intens Udnyttelse af Dagens Lys. Ved Forskydning af Gulvniveauerne

de enkelte Rum imellem er den ene Sal af høje Vægmaal og minder i sin aristokratiske Proportionering om italienske Klostersrum. I denne hertillands arkitektonisk saa mageløse Museumssal hænger otte Malerier, paa groft berappede og hvidkalkede Murvægge.

Ved Siden af i et Par Meters højere og lavere Niveau ligger henholdsvis et Maleri- og et Akvarellum af samme Udstyr som førnævnte højere Sal.

Forbindelsen mellem alle tre Rum formidles af en Siderampe, der fra Museets næsten for beskedne Indgang fører ned til den høje Sal og til Kælderrummet med Akvareller og Litografier i kunstigt Lys. Væggene langs Rampen er uden Billeder, dels fordi Synsafstanden er kort, og dels for at lade Interiøret som et betydeligt Kunstværk i sig selv virke ved sine karakterfulde Murflader og Flademaal, – iøvrigt uden at Bygningen derfor paa nogen Maade gør sig gældende paa de udstillede Billeders Bekostning, tværtimod. Baade funktionelt og arkitektonisk-kunstnerisk er Arkitekterne Johannes og Inger Exners Museumsinteriør i Holstebro uden Sidesykke i dansk Museumsarkitektur, – et forbilledligt Arbejde.

Knud Voss



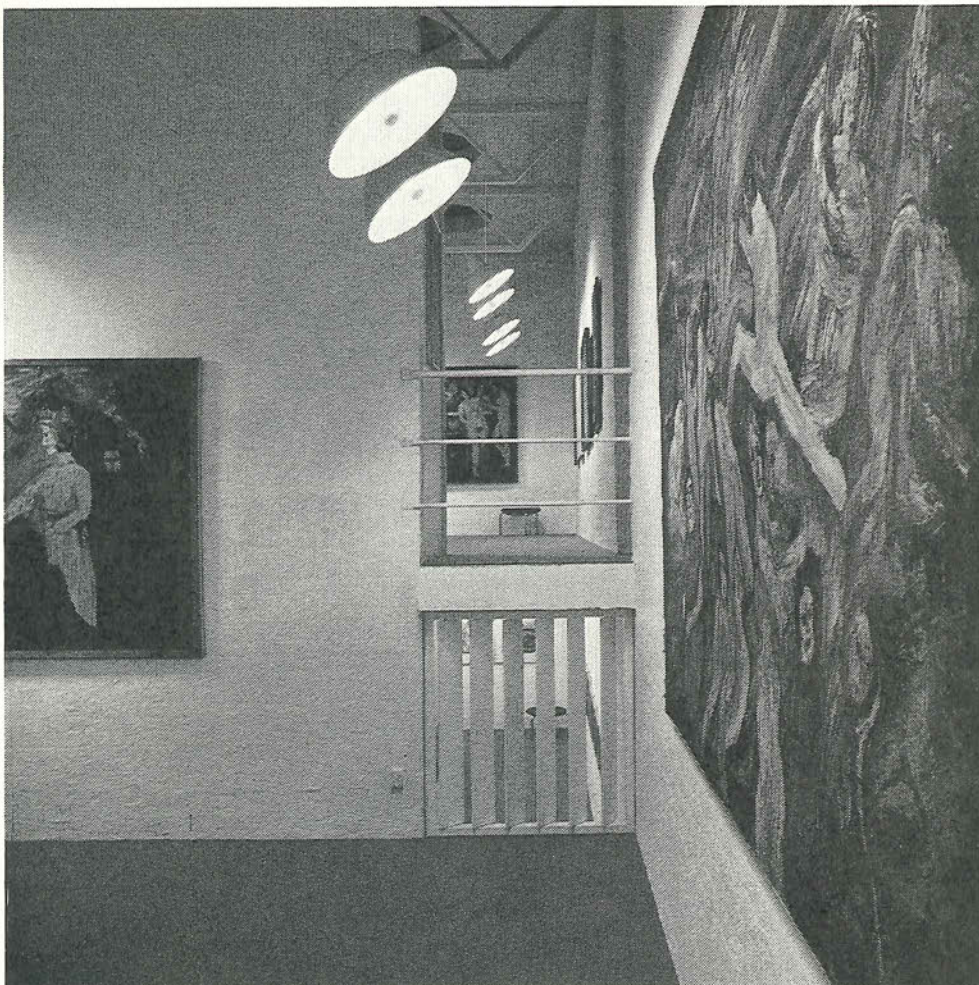
Til venstre: Den lave malerisal set mod øst fra indgangen.
Nederst til venstre: De tre udstillingsrum set mod nord langs østvæggen.
Modstående side, øverst: Solskærme set fra nord.
Derunder: Ovenlys i den lave malerisal, set mod øst.

■ Left: The low room for paintings seen eastwards from entrance door.

Below left: The three exhibition-rooms, seen northwards along east wall.

Opposite page, top: Sun screens facing north.

Below: Roof lights in the low room, seen eastwards.



Lyset

Ovenlysåbningerne er dækket med cirkulære, dobbelte acrylklupler, der som tredje lag er pålimet solafskærmninger, skråt afskårne kegler af glasfiberarmeret polyster formede så solen i sin bane den 22. juni lige netop ikke når at skinne ned gennem åbningerne.

Dermed undgås – foruden forstyrrende solpletter på vægge og gulve – helt de varmeproblemer, der normalt er forbundet med horisontale ovenlys. Men samtidig sker to andre og ligeså væsentlige ting, dels at lyset begynder at ligne sidelys, det styres skråt ned i rummet med noget af den præcision man kender fra shedtage, dels at det først og fremmest kommer fra himmelhølvets nordlige fjerdedel, og det er af flere grunde særlig godt til at vurdere farver i.

For at modvirke den søvndyssende ensartethed, der til følger med lys fra oven, er der ingen åbninger i tagfladen over rampen (men reposen har sidelys fra gårdhaven) og heller ikke over den ene ende af det høje rum. Resultatet er en stimulerende variation i belysningsniveau, som umiddelbart mærkes, når man færdes i museet.

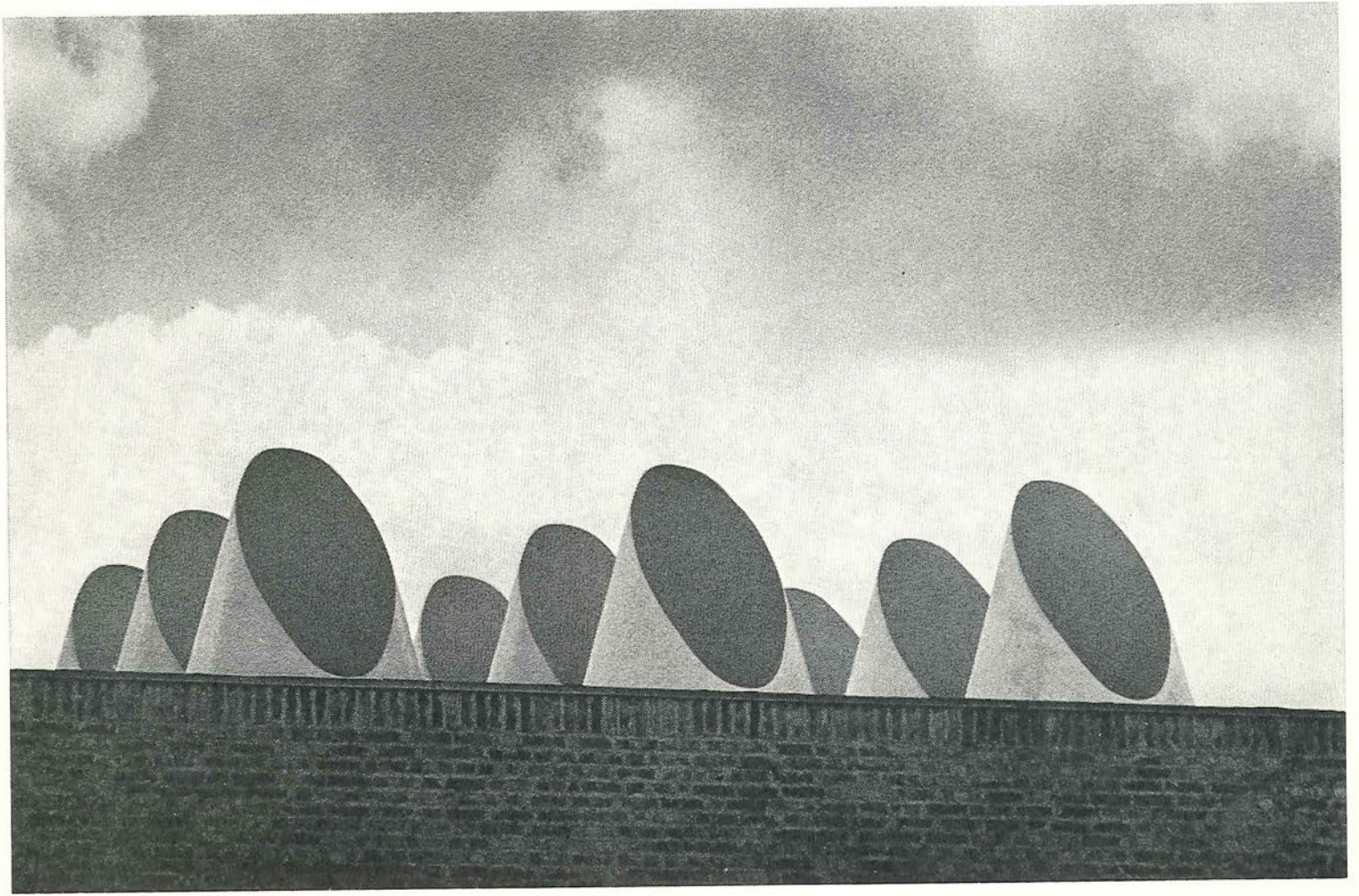
Til armatur var der kun én mulighed, den billigste, værkstedslampen. Den er egentlig beregnet på almindelige 200–500 W-pærer, men bruges her med topforspejlede 100 og 200 W. Fatningen er sat på et ca. 10 cm langt nippelrør, således at pæren bliver skudt frem og primært belyser de skærmflader, der kan sende lyset videre ud i rummet.

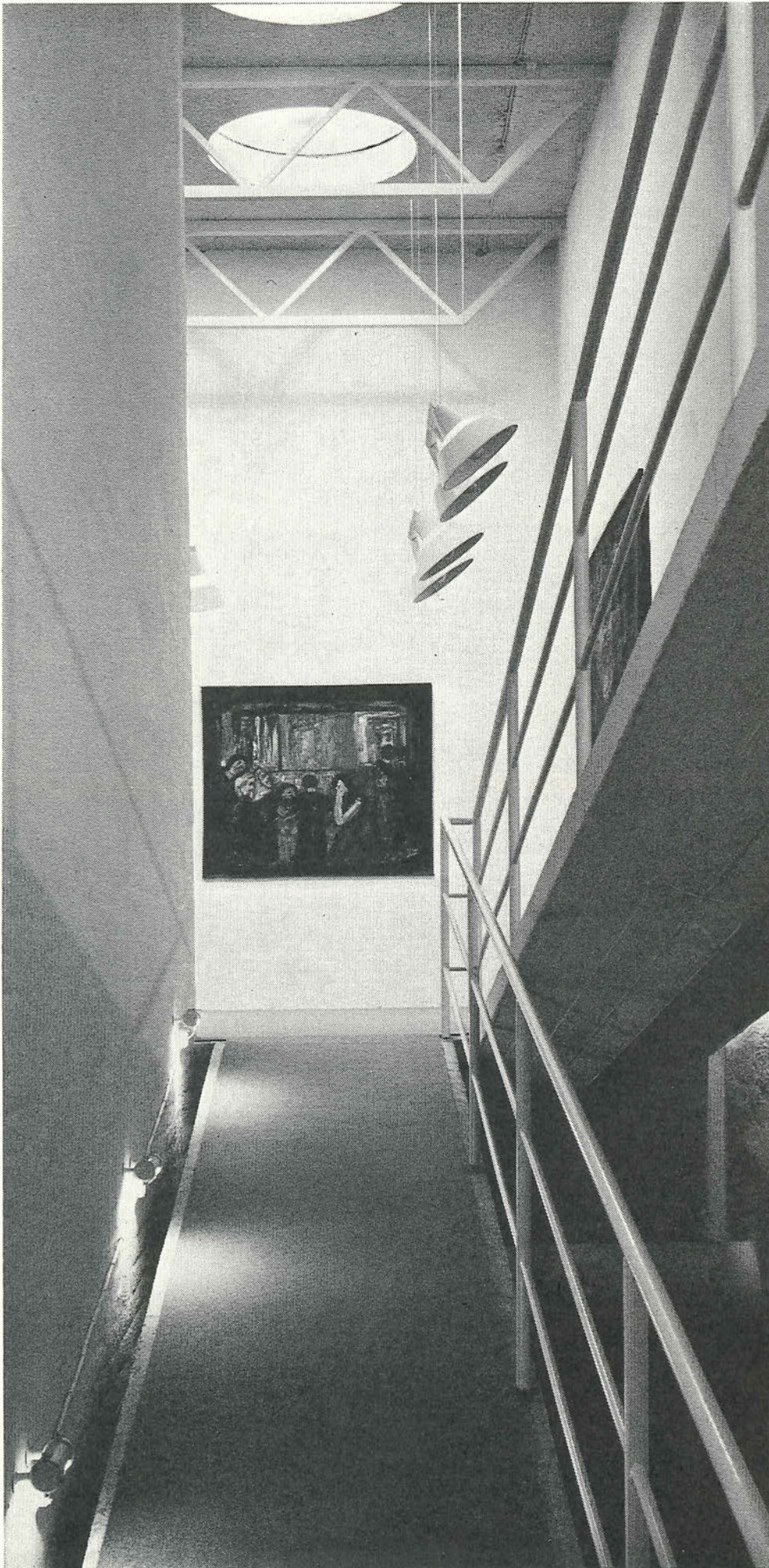
Armaturerne er sammenkoblede to og to og bevidst placeret så lyset på væggene bliver ujævnt, med hjørner og overvægge mørke i forhold til resten – omend ikke så markant som på fotografierne. Det er meningen, at billedophængningen skal udnytte denne forskel, og det kommer vel også en gang. De fleste malerier har deres optimale belysningsniveau.

De tre udstillingsrum har hver sin variotransformer, således at spændingen kan reguleres og give lyset netop den farve, der passer til rum og billeder. I skumringstimen og på mørke vinterdage er der ca. 25–30 pct. underspænding. Det svarer til det varme lys fra en 25 W-pære. Som rent aftenlys er der ca. 10–20 pct. underspænding, forskelligt fra rum til rum og afhængigt af, hvem der stiller på transformeren. Men ét er der enighed om, normalspændingen 220/230 V kan ikke bruges, i god overensstemmelse med eksperimentelle iagttagelser under andre forhold iøvrigt.

Belysningsstyrken varierer fra 150–400 lux, med en middelværdi i billedzonen på ikke under ca. 300 lux.

Sophus Frandsen





**Inger og Johannes Exner:
Jens Nielsens Museum i Holstebro**

De to ramper, der forbinder de tre udstillingsrum, set fra den lavest liggende akvarelsal.

■ *The two ramps connecting the three exhibition rooms.*

The lightning

The circular rooflights are covered with double acrylic domes on which are glued obliquely cut sun screens made of glass fibre reinforced plastic, and so designed that the sun on its path on June 22. just cannot shine through the apertures.

This eliminates not only disturbing sun spots on walls and floors, but also the heat problems normally associated with top lit rooms. At the same time two more and just as important effects are attained: the light gains some of the quality of side-lighting, obliquely directed into the room with a precision almost comparable to shed-type roof-lighting; and the light comes mainly from the northern quarter of the hemisphere which for several reasons facilitates colour evaluation.

To counteract the soporific uniformity often associated with top-lighting, no openings have been provided in the roof over the ramp (which has a clear window on the landing, facing the patio), nor are top-lights used over one end of the high room. The result is a stimulating variation in the lighting level, immediately perceptible as you circulate in the museum.

For luminaires there was only one possibility – the cheapest, viz a workshop lamp.

This lamp, designed for 200-250 Watt general service bulbs, is here used with 100 and 200 Watt topsilvered bulbs. The socket is placed so that the bulb protrudes and chiefly illuminates the surfaces of the luminaire which can reflect the light into the room.

The fittings are coupled in pairs and deliberately placed in such a way that light on the walls becomes non-uniform, with corners and upper parts of the wall dark compared with the remainder – though not quite so marked as the photographs seem to indicate. The idea is to make use of this variation for the hanging of pictures. Most paintings have an optimum level of lighting.

Each of the three exhibition rooms has its own variable auto-transformer so that the voltage can be regulated to give the light exactly the right colour suitable for the room and the pictures. At dusk and on dark winter days, the voltage is approx. 25 to 30 per cent. below normal, corresponding to the warm light from a 25 Watt bulb. For evening lighting proper, the voltage is about 10 to 20 per cent. below normal, varying as between one room and the other and depending on the person responsible for setting the transformer. But it is generally agreed that normal voltage 220/230 V is unacceptable, a result in fair accordance with experimental findings under different conditions. The lighting intensities vary from 150 to 400 lux, with a mean value in the picture zone not lower than approx. 300 lux.

Sophus Frandsen.